

Vergaderjaar 2004–2005

28 824

Landelijk Kader Nederlandse Politie 2003–2006

Nr. 25

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 juni 2005

De landelijke invoering van het geweldsmiddel pepperspray voor de gehele Nederlandse politie was met ingang van april 2002 een feit. Nog tot en met het jaar 2004 is het gebruik van de pepperspray door middel van een landelijk evaluatieonderzoek gevolgd en in kaart gebracht. Onlangs is de eindrapportage van dit onderzoek «Spray met visie, visie op spray» verschenen. Deze afsluitende onderzoeksrapportage geeft een overzicht van het «Pepperspray project» gedurende de periode van landelijke introductie (tussen 1 april 2002 en 1 april 2004) en de daaraan voorafgaande pilot (1 januari 2001–1 april 2002). Dit rapport bied ik u hierbij aan.¹ Eerder bent u in een aantal brieven op de hoogte gesteld van de stand van zaken met betrekking tot de landelijke invoering van de pepperspray. Ten vervolge hierop kan ik u thans als volgt berichten.

Bevindingen monitoring en evaluatie ultimo 2004

De introductie van een nieuw geweldsmiddel bij de politie dient met de nodige waarborgen te worden omgeven. Om die reden werd het van belang geacht dat het gebruik van pepperspray gedurende drie jaar werd gevolgd en geregistreerd. Het evaluatieonderzoek was er op gericht meer inzicht te verkrijgen in de gevolgen van de invoering van dit geweldsmiddel op de langere termijn en de invloed ervan op het gebruik van geweld door en tegen de politie. Het LSOP is vanaf 1 juni 2001 met dit evaluatieonderzoek gestart. Tot en met 31 december 2004 heeft de werkelijke evaluatie van het gebruik van de pepperspray plaatsgevonden. De eindrapportage omvat onder andere een analyse van ruim 3000 incidenten waarbij daadwerkelijk gebruik is gemaakt van pepperspray en de resultaten van een in 2005 gehouden survey naar de opvattingen van politieambtenaren over pepperspray.

De belangrijkste conclusies zijn:

- Pepperspray is succesvol ingevoerd bij de Nederlandse politie.

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

- Op een aantal punten is er nog sprake van lopende zaken, waaronder de aanschaf van een klein draagmiddel: er loopt een pilot waarin een klein draagmiddel wordt getest door politieambtenaren in burger (bij de Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging en de Spoorwegpolitie).
- Een aantal elementen uit het invoeringstraject zijn als *goede werkwijze* te bestempelen, in de zin dat ze bijgedragen hebben aan een goed verloop van het project en aan een veilige en verantwoorde toepassing van pepperspray. Als *goede werkwijzen* zijn onder meer te onderscheiden:
 - De instelling van een landelijke projectgroep met directe betrokkenheid vanuit mijn ministerie, die de communicatie met de korpsen sterk bevorderde en het mogelijk maakte problemen direct aan te pakken;
 - Een pilot in een beperkt aantal korpsen voorafgaande aan landelijke invoering;
 - Monitoring, die het mogelijk maakte tussentijds gefundeerde adviezen te verstrekken en tot bijstellingen te komen;
 - In regio's die ervoor gekozen hadden het implementatietraject te beginnen met het informeren en opleiden van leidinggevenden, was er sprake van een grotere betrokkenheid van leidinggevenden;
 - In regio's die ervoor gekozen hebben regelmatig in werkoverleg of in een werkgroep casuïstiek te bespreken, was de betrokkenheid van leidinggevenden bij de normering van het pepperspraygebruik vergroot;
 - Publiekscommunicatie heeft bijgedragen aan de preventieve werking van het nieuwe gewelddadige middel;
 - Het nadrukkelijk inpassen van gebruik van het nieuwe gewelddadige middel in een training die gericht is op een situatiegeoriënteerde tactische en communicatief vaardige aanpak van potentieel gevaarlijke situaties;
 - Het expliciet opstellen van eenduidige regels over het meenemen/bewaren van een nieuw gewelddadige middel na afloop van de dienst;
 - Certificering als voorwaarde voor het uitrusten met pepperspray.
- Het gebruik van pepperspray biedt de mogelijkheid een (potentieel) gevaarlijke verdachte zonder ernstige gevolgen op een verantwoorde wijze van een veilige afstand onder controle te krijgen. Het opstellen en consequent ten uitvoer brengen van een nazorgprotocol zijn daarbij van belang gebleken. De aanscherping van de opleiding en training op grond van de aanbevelingen uit eerdere rapportages heeft duidelijk effect gehad.
- Qua effectiviteit van pepperspray is het duidelijk geworden dat pepperspray een «gewoon» gewelddadige middel is, in de zin dat het niet altijd effectief is. Uit de analyses komt naar voren dat vooral gebruik van drugs, mate van ervaring van politieambtenaren, de afstand tussen politieambtenaar en verdachte, etnische achtergrond van de verdachte, gewelddadig gedrag van de verdachte en het al dan niet geven van een waarschuwing van invloed waren op de effectiviteit van pepperspray. Het is van belang dat politieambtenaren weten wanneer zij er op bedacht moeten zijn dat pepperspray mogelijk niet of een stuk minder effectief is.
- Politieambtenaren zijn en blijven positief over pepperspray, al neemt de tevredenheid in de loop der tijd wat af. Het gebruik voldoet over het algemeen aan de verwachtingen en met pepperspray voelen politieambtenaren zich in toenemende mate veiliger op straat. Politieambtenaren hebben in de loop der jaren wel een realistischer kijk op

pepperspray gekregen. Het onderzoek heeft aanwijzingen opgeleverd dat meer ervaren politieambtenaren beter in staat zijn om om te gaan met lastige en gewelddadige verdachten (inclusief de gepeperde verdachten) en confrontaties op te lossen dan hun minder ervaren collega's. Deze bevinding benadrukt nogmaals dat een veilige en verantwoorde aanpak van potentiële conflictsituaties niet alleen afhankelijk is van beschikbare geweldsmiddelen, maar ook van professionele vaardigheden.

- In het kader van het project ter introductie van pepperspray is veel kennis opgedaan. Het ging daarbij niet alleen om kennis die direct gerelateerd is aan pepperspray, maar ook meer algemeen om kennis die relevant is voor politieel geweldgebruik in het algemeen (en voor aanbestedings-trajecten, etc.). Het is van belang deze kennis vast te houden en verder te verspreiden.

Bij toekomstige wijzigingen in bewapening of uitrusting ben ik voornemens om nadrukkelijk rekening te houden met de ervaringen opgedaan met de introductie van pepperspray bij de Nederlandse politie.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
J. W. Remkes